

Edward Bulanda

"Auferweckungen vom Tode", Wilhelm Schamoni, Paderborn 1968 : [recenzja]

Collectanea Theologica 38/4, 223-224

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nie są wystarczająco opracowane, np. wybory przy obsadzaniu innych stanowisk społecznych. Dlatego wniosek autora, że jego osiągnięcia nie mogą stanowić ostatniego słowa w tej materii ze względu na niemożliwość całkowitego wyczerpania tematu, jest słuszny. Niemniej trud włożony należy ocenić pozytywnie.

W swoich badaniach autor wykazuje, że fakt wyboru proboszczów był bardziej zróżnicowany, niż to przyjmowano dotychczas. Widzimy też, jak bardzo obszerny jest zakres pracy. Kurze rozpracowuje poszczególne okręgi Europy środkowej dosyć szczegółowo. Obejmuje też swoimi badaniami inne części Europy np. Skandynawie, w której uwzględniła Norwegię, Szwecję, Danię; wschodnią Europę ze szczególnym uwzględnieniem Węgier, Czech, Polski oraz państwa Europy zachodniej: Anglię, Francję, Hiszpanię. Jeśli chodzi o sprawy polskie, szkoda że autor oparł się wyłącznie na literaturze niemieckiej. Jest mu natomiast prawie nieznaną stosunkowo bogata literatura z terenu polskiego, choć mogłaby wnieść do tego problemu wiele konkretnych danych, np. cała wielka dyskusja o powstaniu organizacji parafialnej, publikacje w sprawie prawa patronatu itp. Przecież niektóre z nich posiadają również streszczenia w językach obcych. Cytuje on jedynie *Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa*, co jednak w stosunku do ilości publikacji na temat omawiany przez niego nie może wystarczyć. Dzieło posiada prócz wykazu źródeł i literatury — przeważnie niemieckiej — indeks osób i miejscowości, co ułatwia korzystanie z niego. Poprzednio autorzy omawiający zagadnienie wyborów parafialnych za bardzo podkreślali wpływ idei germanizmu i prawa germańskiego na rozwój wspomnianych wyborów w innych krajach. Autor wyjaśnia, iż na podstawie swoich badań doszedł do wniosku, że rozwiązania w innych krajach są jedynie analogiczne, a to przecież nie może przesądzać o wzajemnej zależności. Konkluzję tę niewątpliwie należy ocenić dodatnio.

KS. MARIAN ŻUROWSKI SJ, WARSZAWA

WILHELM SCHAMONI, *Auferweckungen vom Tode*, Paderborn 1968, nakładem autora, s. 128.

Do znanych pisarzy katolickich w Niemczech zachodnich po ostatniej wojnie należy W. Schamoni. Główną tematykę jego dość licznych publikacji stanowi hagiografia¹. Autor wychodzi z założenia, że wydarzenia z życia świętych są dobrym komentarzem do Pisma św. Krytyczne przebadanie dokumentów spoczywających w archiwach ukazuje w nowym świetle wiele wydarzeń biblijnych. Znany teolog, Hans Urs von Balthasar z uznaniem pisze o publikacjach W. Schamoni'ego, który ukazuje prawdziwe oblicze świętych.

W bieżącym roku Schamoni opublikował oryginalną w tematyce niewielką książkę poświęconą zjawisku wskrzeszenia umarłych, jakie spotkać można w aktach procesów kanonizacyjnych. Wybrał piętnastu świętych z okresu między XIII a XVII wiekiem. Pochód ten rozpoczyna św. Elżbieta z Turynii, a zamyka go sługa Boży kapucyn Marek z Aviano, znany w Polsce z odsieczy Sobieskiego pod Wiedniem. Z polskich świętych autor przytacza akta kanonizacji św. Jadwigi Śląskiej i św. Stanisława Kostki.

W. Schamoni zdaje sobie dobrze sprawę z krytycyzmu dzisiejszych czytelników, z których wielu będzie przerzucać te strony ze sceptycznym wzruszeniem ramion. Dlatego we wstępie podaje zasady rozsądnej i właściwej oceny opisywanych zjawisk, przede wszystkim w świetle Ewangelii, wykazując znaczenie cudu jako znaku posłannictwa Chrystusa nie tylko za jego

ziemskiego życia, lecz także w życiu tajemniczego organizmu jego Ciała — Kościoła, w którym Chrystus uwielbiony nadal działa i utrzymuje w mocy polecenie dane Apostołom „umarłych wskrzeszajcie” (Mt 10,8).

Dokumenty z akt kanonizacyjnych przytacza Schamoni na potwierdzenie, że Chrystus także w naszym tysiącleciu nie przestaje rzeczywiście przywracać życia zmarłym.

W końcowej części autor zbiera świadectwa o wskrzeszaniu zmarłych w Starym i Nowym Testamencie oraz przytacza znane opowiadania o wskrzeszaniu umarłych w IV, V, VI oraz XIII wieku. Podaje mniej znane świadectwa z pism św. Ireneusza. Z naszych czasów znajdujemy świadectwo o wypadku wskrzeszenia zmarłego chłopca przez św. Jana Bosco. Wreszcie Schamoni stawia sobie pytanie, dlaczego przywróceniu do życia na ziemi nie potrafią niczego powiedzieć o innym świecie.

Interesującą książeczkę kończy apelem do dzisiejszej wiedzy, aby skierowała swe systematyczne badania na charyzmatyczne zjawiska z życia świętych.

KS. EDWARD BULANDA SJ, CZECHOWICE

DIETRICH VON HILDEBRAND, *Über das Herz. Zur menschlichen und gottmenschlichen Affektivität*, Regensburg 1967, Verlag Josef Habel, s. 207.

Głównym tematem interesującej książki von Hildebranda jest Serce Boga-Człowieka, Jezusa Chrystusa. Warunkiem zrozumienia tego Serca jest właściwa ocena sfery afektywnej w życiu człowieka. Tymczasem na przestrzeni historii kultury świata zachodniego poważnie traktowano zazwyczaj jedynie rozum i wolę, a stronę uczuciową życia ludzkiego przeważnie lekceważono. Dowartościowanie roli serca w spojrzeniu na życie psychiczne i moralne człowieka jest więc aktualnym postulatem. Autor podejmuje zadanie nie tylko uzasadnienia tego postulatu, lecz jego realizacji.

Książka składa się z trzech części: 1. Serce ludzkie, 2. Serce Jezusa, 3. Przekształcone serce człowieka.

W pierwszej z nich znajdujemy wnikliwe rozważania na temat sfery afektywnej życia ludzkiego. Autor ukazuje jej zróżnicowane bogactwo. Zwraca uwagę na możliwe zniekształcenia i schorzenia uczuciowe oraz na niebezpieczeństwa z nimi związane (brak serca, egocentryzm, sentymentalizm itp.). Kilka razy jednak wyraźnie zaznacza, że nie mniejsze niebezpieczeństwa dla prawidłowego postępowania człowieka wiążą się z błędami poznania i schorzeniami woli. Życie afektywne jest wprawdzie trudniejsze do zanalizowania i ujęcia refleksyjnego, trzeba jednak właściwie ocenić jego znaczenie dla pełnego rozwoju osoby ludzkiej. „W sercu spoczywa tajemnica osobowości człowieka” (s. 109). Tak więc, zdaniem autora, serce stanowi nie tylko osnowę duchowego życia afektywnego, ale po prostu człowieczeństwa (por. s. 80, 92, 111). W życiu serca pod wieloma względami bardziej ujawnia się, kim jest człowiek, niż w przejawach jego umysłu i woli (por. s. 122, 127).

Punkt wyjścia do rozważań drugiej części książki — o misterium Serca Jezusowego — stanowią teksty Nowego Testamentu.

¹ Por. np. *Der hl. Martin und andere Ausbreiter des Glaubens im Altertum*, Düsseldorf 1963; *Der hl. Augustin und andere Bischöfe der alten afrikanischen Kirche*, Düsseldorf 1964; *Heilige Frauen des Altertums*, Düsseldorf 1963; *Martyrer der Frühkirche*, Düsseldorf 1964; *Das Leben des heiligen Ansgar*, Düsseldorf 1965; *Menschen aus der Kraft Gottes*, Wiesbaden 1962.